

Prisutni: predsj. Rizzi, vlad. povj. Fabiani i 24 zastupnika.

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati u jutro, dade pročitati zapisnik posljednje sjednice, koji se odobri.

Prisjećanja.

Predsjednik prisjećaje, da je dne 4. o. m. imendan Njeg. Velič. komu da će u ime sabora čestitati; župni ured u Kopru javlja, da će biti dne 4. o. m. svečana služba božja povodom imen. Njeg. Velič.

Izpričavaju se pismeno neprisušni zastupnici. Među zastupnike podijeljena su razna tiskana izvješća. Ne zabor stigoše razne molbe pojedinaca stranaka, upravnih vieća itd.

Interpelacija.

Tajnik Zarotti pročitao u talijanskom prevodu sljedeće hrvatski stavljenu interpelaciju zast. Andrijića i dr.

na c. kr. vladu, a na ruke o. j. preuzvišenosti g. ministra za financije.

Zasjedanja istarskog sabora god. 1902 bio je u sjednici od 12. jula postavljena na c. kr. vladu upit, da li je ona voljna naložiti c. kr. poreznim uredom u pokrajini, da imaju u porezne knjige unesati točni popis poretza po pojedinim stvarima. Učinio se to poglavito i izričito obzirno na c. kr. porezni ured u Krku, koji redovito unasa strankam u porezovne knjizice jedino izvedene uplate, a ne propis poretza. Odgovora na onaj upit nema, a nije mu udovoljeno.

Nije samo to. Ima više stranaka (spominjemo ovdje samo prapodpisano), eđa otupimo možebitni prigovor kano da ni u vjetar govorili koje redovito svake godine prikazuju, radi uplate zemljarine i kućarine svoje porezne knjizice c. kr. poreznom uredu u Krku mjeseca februara, pak aprila, pak julija, a koje im pak biraju od onog poreznog ureda odklonjene izjavom, da još nije usljedilo za onu godinu propis poretza pak da neza koliko mu je toga ulatiti. Tako se događja, da biraju one uplate izvedene lekar augusta, a večkrat i kasnije. Po sebi to još nebi bilo veliko zlo, premda nam i ta činjenica govori, kolik nered mora da vladu u poreznoj upravi Primorja, usljed kojega je večkrat sudjeni strankam da bez svake svoje krivnje, uzaludno putuju do Krka ili uzaludno onom c. kr. poreznom uredu dostavljaju na uplatu svoje knjizice. Ali poglavito zlo sastoji u tome da, i ako biraju one uplate izvedene redovito u većinom koncem godine, kad je valjda jur usljedilo bio propis poretza za istu, to ipak onaj c. kr. porezni ured strankam uručava i uzima više nego li im je za onu godinu bilo propisano poretza. To zaključujemo odatle, što se nastajuće godine prigodom uplate unese stranci u poreznu knjizicu, da je prošle godine predplatila toliko i toliko. Do potrebe pripraviti smo na zahtjev dati na uvid više takovih knjizica. Tako biva da se na otoku Krku zemljarina i kućarina utjerava dobrim djelom predplatno, premda bi se mogli na prestima jedne ruke predbrojiti oni posjednici, koji plaćaju na onom otoku preko 100 kruna izravne zemljarine te bi bili dužni na postepeno predplatno uplaćivanje, u svakom slučaju u istoj godini, nikad u predidođu. Tomu u ostalom ne bi bilo razložit prijavore, kad bi porezna uprava uručavala nastajuće godine u dobro stranki 6% kamata na predplaćene iznose. Ali toga ne biva.

Dužni smo stoga upitati Vašu Preuzvišenost:

- 1. Je li V. P. voljna narediti poreznoj upravi Primorja, da naloži podredjenim si c. kr. poreznim uredom, da imaju u porezne knjizice unesati strankam točiti svakogodišnj pripis poretza po pojedinim stvarima?
2. Hoće li V. P. naložiti poreznoj upravi Primorja, da ima u buduće pravodobno propisivati poretze, dotično postojeće uplate na iste, za svaku pojedinu poreznu obćinu u Istri?
3. Hoće li V. P. narediti, da se imaju strankam prilikom susljedne uplate upisati u dobro 6% kamate na predplaćene iznose?

Kopar, 28. septembra 1904.

(Sljedeć podpis.) (Svršit će se.)

nam a i vjerisije, što ju ima pojedina mjestina uprava iz ove zaklade.

Da razjumnim, zašto će za glasovati proti tom predlogu. Biti će to iz dva razloga:

Prije svega napomenuti ću, da smo u toj stvari valjda svi složni, da je bratovštinska imovina postala od zaklade pojedinih nabožnih ljudi, koji su ih namjestili u nabožne ili humanitarne svrhe. Kao takve bile su uzete god. 1804. od francuzke vlade, a kasnije preuzete od naše vlade. Glede tih zaklada imali bi vrijediti samo oni propisi, koji vrijede za zaklade u obće, a znamo da zaklade nepadaju pod nadzor oblasti i da nevodi upravu zaklada sahor ili zemaljski odbor, nego pripada na temelju postojećih zakonskih propisa uprava jedino političkim obćinama. Kako je došlo do toga, da je sahor i zem. odbor preuzeo vodstvo, to mi je nepojmljivo. Glede zaklada ima zakonska ustanova, a to carska resolucija od god. 1845., kojom se zaklade predavaju mjestnim obćinama uz nalog, da budu predane posebnim upravama, koje se imadu osnovati kod pojedinih mjestnih obćina. Ta uprava sastoji se od posebne komisije od raznih faktora, u kojoj su zastupane i crkve i inješana obćina. Takva uprava po našem obćinskom zakonu ne podpada ni u čemu pod nadzor zem. odbora.

Kad bi mi dakle prihvatili sad ovaj predlog odbora, povriedili bi dva zakona, onaj obćinski, po kojem zaklade spadaju u djelokrug političkih oblasti, i zakon posebn, kojim su imovina posvo predane mjestnim obćinama. Eto, to je jedan od razloga, radi kojih ćemo glasovati proti predlogu odbora.

Drugi pak razlog je taj, što dok mi u obće u pokrajini stojimo na načelima, na kojim stojimo danas, t. j. dok smo jedan proti drugomu s pukom napetom i nožem u ruci, da gledamo, koji će komu više nasokoditi, dotle nemožemo imati pouzdanja u zem. odbor, koji je odraz tog našeg trvenja. Nemožemo glasovati za predlog odbora, jer nas izkustvo uči, da zem. odbor u većem dielu svog rada štiti samo jedan dio istarskog pučanstva, a slavenski element nesamo zapušta, nego radi baš proti njegovim životnim interesom. (Tako ju! na klupah manjine).

Opetuje isto u talijanskom jeziku. Izvjestitelj Campitelli nastoji politički uvod predgovornika.

Prijsjednik Tomasi prosjeduje proti tobožnjij osvadi o pristranosti zemaljskog odbora.

Zast. Trinajstić odgovara obojici talijansk i dokazuje za činjenicnna svoju tvrdnju, kod koje ostaje.

Većina prihvat predlog odbora, da se oduzme odborom mjestnim obćina upravu bratovštinskih zaklada.

a) O obračunu vatrogasne zaklade za god. 1903.

Zast. Kompare reče u glavnoj razpravi, da zeli neka bi se u budućem godišnjem obračunu priložilo imenik svih vatrogasnih društava u pokrajini. Predsjednik obće, da će se to uvažiti.

Većina prihvat obračun.

g) O obračunu zaklade uložaka za g. 1903.

Zast. Spinčić: Ja bi jako rado glasovao za ovaj predlog poštovanog druga Zarotti-a, jerga je, dakako čitajću — liepo obrazložio, ali prije svega bi ja i moji drugovi želiti znati s autoritativne strane, od prvij g. predsjednika, što to znači „Monsipino“? Prilično poznam Istru, ali neznam nigdje, da se to mjesto nalazi (Buka na klupah većine i medju novinarim) Eto, to je dvoislučajna kultura. (Predsjednik opominje većinu, koja se odmah primiri). Tog imena nisam nigdje našao, pa bi molio prvij g. predsjednika, da nam kaže što to znači.

Predsjednik reče, da se ide na dnevni red.

Zast. Spinčić: Tako vrijedjate pravilnik. Ja sam slavio na Vas upit, a § 20. pravilnika, na koga ste i Vi morali priseci kaže, d: svaki zastupnik ima pravo interpelirati g. predsjednika, čija je pak dužnost ili odmah odgovoriti ili pridržati si odgovor za kasnije, ili navesti razloge, zašto neodgovara. Vi mi niste odgovorili a to je znak da vrijedjate pravilnik, na koji ste prisegli (dr. D. Trinajstić: Novi glazbenik, stara glazba!)

Većina prihvat zatim obračun i konačne predloge odbora.

Tim bijaše iscrpljen dnevni red; predsjednik zaključio sjednicu i uređe buduću za subotu dne 1. 10. u 10 sati u jutro.

onog polu-vina, kojim se služu za Jomaču poraba pojedini manji posjednik. Zato ćemo takodjer glasovati i za predlog častnog Belli-a, a u slučaju, da taj predlog nebi bio prihvaćen, dozvoljajem si staviti predlog, da se podijeljeno glasuje o predlogu g. Davanza, jer bi htio staviti kod točke 2 neke riči, da bi se razjasnilo, da se liča za brana proizvodjanja polu-vina samo u toliko, u koliko se to polu-vino proizvodi za trgovinu. To isto opetuje talijanski.

Čim je zast. Trinajstić počeo govoriti hrvatski, obćinstvo na galeriji stade deljati nogama i udarati stolicama. Predsjednik opomenu obćinstvo za prvi put; nemir i buka traje i nadalje je, opominje predsjednik obćinstvo za, daljnij govora i po drugi put. Pošto je obćinstvo i nadalje bućilo dovikuju zast. Spinčić predsjedniku: Sta će biti u svakoj sjednici takva buka. To je sramota. Predsjednik se grozi obćinstvu, da će dati galeriju izprazniti; zast. Andrijić: Da na dvie minute. Obćinstvo dignu novu i jaču buku na uzklik zast. Spinčića, te predsjednik dađe napokon galeriju izprazniti, digne sjednicu i otiđe za 10 časaka a kad se je vratio, svrši je zast. Trinajstić svoj govor. Za buke na galeriji bijahu i članovi većine nemirni.

Zast. Davanzo kaže, da se slaže sa predlogom zast. Belli-a i sa dodatkom zast. Trinajstića. Na to bude predlog jednoglasno upućen agrarnom odboru.

Izvještaji financ. odbora.

a) O noli c. k. pomorske vlade glede uprave za zakladom za podporu istarskoj mornarici za god. 1903.

Većina prihvaća konačni predlog odbora, da se uzima na znanje izvještaj uprave o dohodocih za god. 1903. zaklade „Frana Josipa I.“ za podpore istarskoj mornarici.

b) O obračunu julbarne zaklade za god. 1903. Izvjestitelj zast. Campitelli.

U glavnoj razpravi reče zast. dr. M. Trinajstić: Visoki sabori! Kako i prošlih godina, tako ćemo i ove godine glasovati proti tim računom, ne iz razloga, što bi ti računni bili pogriješni, nego što način, kojim se s tim novcem razpolaze, neodgovara svrsi. Kad koja zadruga gospodarska ili štedovna pita kakvu pomoć, onda se za nju iztražuje, kakva pravila ima i kakvoj je kontroli podvzrena. Zemaljski odbor neće naime podijeliti nikakve podpore zadrugani, koje imadu hrvatska pravila, a uz to pita neka se zadruge podvrgnu kontroli zemaljskog odbora i onda da će dobiti podporu.

Mislim, da nijedan od razloga zem. odbora nije opravdan. Nemože on tražiti prievoda pravila, jer to je već više puta riešena stvar, da zemaljski odbor mora primiti molbe bilo u kojem zemaljskom jeziku podučene; a nestoji ni drugi razlog, da se zadruge moraju podvri kontroli zemalj. odbora. Pred malo godina uveden je zakon za cilu državu, gdje je odredjeno, da ona gospodarska sveza, koja hoće vršiti kontrolu, mora za to pitati dozvolu, a vladu mora izpitati, da li ta gospodarska sveza ima uvjete, potrebne za vršenje kontrole. Ako je pak jedna zadruga gospodarska ili štedovna podvzrena kontroli jedne takve sveze, koja je ovlaštena kontrolu vršiti, treba predpostaviti — bar tako dugo, dok protivno ne dokaže — da se kontrola u istinu i vrši. Zahtjev da se naše zadruge pod moraš podvrgnu kontroli zem. odbora, neodgovara ni slobodi a ni svrsi zadruge. Štedovna zadruga, ako hoće uspješno raditi, treba što više slobode.

Mislim za to, da razlozi, na koje se oslanjaju zem. odbor odričući pripomoć našim zadrugam, nije opravdan i za to nećemo za taj obračun glasovati.

Većina prihvat za tim obračun i konačni predlog fin. odbora.

c) O obračunu patrimonijalne zaklade za Istru za godinu 1903. prima većina bez razprave u glavnoj i podrobnoj razpravi.

d) O molbi Antuna Battistina za podporu sinu mu Prosperu, pitomcu akademije liepih umjetnostih u Metcili.

Upućuje se zem. odbor, da ju uzme u obzir.

e) O obračunu bratovštinske zaklade za god. 1903.

Kod glavne razprave reče zast. dr. D. Trinajstić: Začudno će biti na prvi pogled, da se ju, premd član zem. odbora i izvjestitelj kod ovog predmeta, ipak neću složiti u cjelosti s predlogom tog odbora, a poimeće s onom stavkom pod b i c. Ovim predlozima ide se za tim, da se oduzme uprava tih zaklada mjestnim obćin

noj dopisnici dne 12. siječnja 1904. ovimi riečmi: „svi ljudi govore, da bi bilo vrijeme, te bi taj slavni ured odgovorio već jednom, bilo ovako ili onako, na atok ove uprave od 24. studenoga 1902. br. 154“. Odgovora ni do danas. Medjutim uživatelj one Nadarbine mora da redovito plaća propisani mu ekvivalent, inače mu stoji ovrha za vratom.

Pitam o toga Vašu Preuzvišenost:

Je li V. P. voljna naložiti c. k. uredu za odmjeru pristojba u Trstu, da ima bezodvlašeno riešiti utok uprave žpne nadarbine u Baški od 24. studenoga 1902. br. 154 i za slučaj da bude utok uražen odrediti shodno, da bude uživatelj one nadarbine povraćen uplaćeni u tu svrhu novac sa 6% kamati od dana izvedene uplate?

Kopar, 28. rujna 1904. Spinkar, dr. D. Trinajstić, dr. Stanger, Kompare, dr. M. Trinajstić, dr. M. Laginja, Mandić, Andrijić.

Prešni predlog:

Zast. Davanzo stavi prešni predlog, da se pozove ministra poljodjelstva i trgovine:

- 1. da stavi u kriepost zakon proti patvaranju vina;
2. da se uvrsti u tom zakonu medju umjetna vina i polu-vino ili petiot;
3. dok bi stupio u kriepost takav zakon neka se strogo provadja zakone od 31. junija 1880 br. 120 i odnosna naredba od 16. septembra 1880 br. 121, 10. janara 1896. br. 89 ex 1897 i § 403 k. p.

Poziva se zem. odbor, da priobći odmah taj zaključak c. k. vlad.

Prešnost predloga bijaše skoro jednoglasno prihvaćena.

Zast. Davanzo obrazlaže vrlo obširno svoj predlog navodjuć mnostvo statističkih podataka o tom koliko se kod nas u obće napose u Trstu umjetnoga vina godinice proizvadjaju, što je na veliku štetu domaćih vinogradara.

Zast. Belli podupire predlog ali zeli, da se ga uputi agrarnom odboru jer se na laliku ruku ne da prokuhati čitavo ono gradivo, što ga je predlagatelj naveo.

Zast. Campitelli podupiro predlog za upućenje odboru.

Zast. dr. D. Trinajstić reče k predmetu: Visoki sabori! Predlog postavljen od častnog Davanza jest točka, u kojoj ćemo se naći složni svi članovi ove visoke kuće, jer se doista radi o životnom pitanju za našu pokrajinu. Dva su zla u zadnje vrijeme pritisnula obće gospodarsko stanje u našoj pokrajini. U prvom redu bila je ona nesretna točka u ugovoru s kraljevinom Italijom, gdje se je davalo posebne blagodati uvozu talijanskog vina. Na žalost ta će pogodnost, akoprem kraće, ipak trajati još ove godine, te će i ove godine trpjeti posjednici naše pokrajine a i oni drugih vinorodnih krajeva od te nesretne klauzule, akoprem u manjoj mjeri.

Drugo nemanje zlo je bilo za našu pokrajinu umjetno vino. Nemanja i ogromna šteta dolazi našim vinogradarima takodjer od toga, što se vina patvara, i to nesamoo za tvarina štetnim za zdravlje, nego i sa sladorom, kako je to pokazao g. predgovornik. Razlučiti pako, što je pogibeljno za zdravlje, to je težko i za kemičara.

Bio je slučaj i u našem pazinskom kotaru, kamo je došao neki bezdušnik iz druge pole države, neki madjarski židov, te je patvorio vino na veliko sa sladorom iz krumpira. Doznav za to oblast doista zaplijenila mu je slador, ali židov je medjutim poslao velike množine patvorenog vina u drugu polu monarhije, čime je nesamoo znatno oštetilo poštene vinogredare, koji prave čisto vino, nego je možda i štete nanio dobrom glasu naše pokrajine, jer to vino njegovo dolazilo je u trgovinu pod imenom istarskog vina.

S ove strane visoke kuće uvidjajući veliku štetu od tuda, što se vino patvori, jur smo, kako je naveo i g. predlagatelj, postavili sličan predlog, kraći i manje obrazložen god. 1901. i prošle godine uz predlog druga Mandića glede vinske klauzule. Visoki je sahor takodjer prihvatilo ovaj predlog. Drago mi je, da se i opet ponavlja, nebi li se jednadput sklonula vlada, koja reč bi, da se oglušuje na tolike vapaje svih sinova ove pokrajine, te da štane na put patvaranju vina, da se podigne ekonomsko stanje pokrajine.

Iz tih razloga glasovao ćemo i mi za predlog zast. Davanza, a uvidjajuć šhodnost predloga častnog Belli-a, mi ćemo takodjer i nanj pristati, jer će se možda treznijim razmatranjem doći do boljih zaključaka i naći pravi način, da se zaštili proizvodjanje

Akadem

cr. oficial ov

Donate vas moju kuće, stropnja u pripjednot

Bog sv

U ovih pogriječak

Cemiu

trim jezicim ni pisar n

hrvatski a t

Što ka

Ravnog

A pro

morja, knez ovako hrvatski

godilo kao namjesticim

ne pozna n zemlje kojim

Sjeguram kad stupi n more slano

Forez

puljskih pol stanovnici

forestieri,

Italije, Rovi

nisu forest

Jer je hrvats

da sudjeluje

sima kao zovu „fores

došao je iz gol u Istru,

i kacolu“ „straci“ Gl

Naši Bodol forestieri“

Mézulčić, Ra teljij puljske

jedne rake.

To je

On rodom iz zovne stranice s njima onča

Eđd mislimo Žiljili Polozaj Filičić, Paljio

Iz Sisa našega jezika šten je za d dolazi g. Co Mislimo naše krvi i vate kao Don lima! Don I do Motovuna. Kad su njemu da ga kiji i Jadrj ostao je bio otici. Do sraće biti zec cemenat“ Tako p stalna na „S Bogom gon om „dulinu. — V Kastav. stiva) Evo b obćinskoga 30. septembra znanje razna stvarili. Obći zčić i Skvaž Stalcini dobil pore, što od bora. Na rač nica dignuti se uzmgone s

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Akademik hrvatska. Gospod c. kr. oficijal ovoga piše hrvatski: Dragi Antun Doneti vaša knjižica (vojske bukrvice) u moju kuću, via Giulia Casa Rismondo III. Strajpa u Puli — u nedelju — 8 sat prijepoldno

Bog svany (3 serpanj)

U ovih dvadesetak rieči pisma ima pogriješaka nista manje nego 13.

Zivila Austrija!

Cemu svi napisi na kapetanatu u trim jezicima, kad niti jedan činovnik ni pisar nije sposoban napisati 2 rieči hrvatski a da ne učini 4 pogriješke.

Što kaže na to dr. Koerber?

Ravnopravnost je li?

A propos. I novi namjestnik Primorja, knez Hohenlohe će znati valjda ovako hrvatski. Nit u Kini se nebi to dogodio kao u Austriji, da vlada imenuje namjestnikom jedne pokrajine čovjeka, koji ne pozna ni naroda, ni jezika ni običaja zemlje kojom će upravljati.

Sjegurno će morati g. namjestnik, kad stupi na tršćansku obalu, kušati je li more slano!

„Forestieri“ Tako nas zove organ puljskih policijota „Giornaleto“. Mi stari stanovnici oko Pule i u Puli mi smo „forestieri“, a Krnjeli, Furlani, Italijani iz Italije, Rovinji, Boduli Mate i Dumčić to nisu „forestieri“, to su domaći puljanci. Jer je hrvatska pučka stranka odlučila, da sudjeluje u sadašnjim obćinskim izborima kao samostalna stranka, zato nas zovu „forestieri“. Olać načelnika Rizzi-a došao je iz Karnije gladan i žedan, bos i gol u Istru, sve svoje imanje, naime „bat i kacolu“ donio je zomotanu u nekoj „straci“. Glezer Rovinjac, Bennussi isto. Naši Boduli Stanić, Bolmarčić, to nisu „forestieri“, mi smo „forestieri“: Zucconi, Mezulić, Rađosević, Kirci, itd. Stare obitelji puljske će lahko nabrojiti na prste jedne ruke.

To je bezobraznost našega Timeoža. On rodom iz Oprtja, nas Hrvate u Puli zove stranci. Dok naši bedaci glasuju s njima onda smo braća, prijatelji, sada kad mislimo sami, sada smo foresti. Bravil Žilvili Polčanji: Stanić, Glezer, Bolmarčić, Flinić, Paljanski, Galante itd.

Iz Šišana. Glasoviti prijatelj naš i našega jezika Don Blaž Demarin premješten je za drugoga duhovnog pomoćnika u Motovun. Na njegovo mjesto u Šišan dolazi g. Corsano iz Pule.

Mislimo da g. Corsano imade u sebi naše krvi i valjda neće onako krziti Hrvate kao Don Blaž. Suditi ćemo po djelima! Don Blažu pako želimo „dobar put“ do Motovuna ako će i dalje ali natrag ne!

Kad su se svi Šišanci bili digli protiv njemu da ga neće, oni naši trubili iz Šiškići i Jadreški molili su za nj biskupa i ostao je bio još na mjestu, ali sada mora otići. Do sada je bio administrator a sada će biti „secondo cooperato“. To je „avancament“.

Tako prolazi slava ovoga svieta ili stalna na tom svietu samo mijena jest. S Bogom moji dragi bumbari, s Bogom one „manjade“ u Ližnjanu i Medulinu. — Bumber.

Voloski kotar:

Kastar. (Sjednica obćinskoga zastupstva). Evo kratkog izvještaja o sjednici obćinskoga zastupstva održavanoj dne 30. septembra 1904. Primalo se je na znanje razna priobćenja i odlučili o mnogih stvarih. Obćinske sterne u Globičih, Zorčićih i Skvažičih su gotove. Za Sterna u Skalnici dobila je obćina 4000 kruna podpore, što od vlade što od zemaljskog odbora. Na račun pridružene obćine Skalnic dignuti će se 4000 kruna posude, da se uznogne sterna sagraditi po vladinim

nacrtu. Radi gradnje mosta preko Rečine kod Trnovice obdržavala se je komisija na licu mjesta dne 27. septembra. Tu bijahu zastupane oblasti s ov i s on kraj Rečine. Zalostju se je doznalo da su spisi glede toga mosta ležali kod c. kr. kotarskog glavarstva na Voloskom od aprila do septembra neriješeni. Sad se opet mora čekati s gradnjom dok austrijsko ministarstvo pristane na predloženi i shodnim obnađeni gradjevni nacrt. Nadajmo se, da se neće tim kasniti. Svak priznaje skrajnu nuždu gradnje toga mosta. Obćina je obaviještena da je sa strane države odlučeno 3000 K za podporu u biedi godine 1904., u obćini Kastavskoj u svrhu gradnja i popravaka puteva. Ti novci leže još i sad kod c. kr. kod poglavarstva. Čudni su ti c. kr. kotarski glavari! Dobiju novaca za uličanje biede, za nužde gradnje, pak jizh kod sebe drže! Zemaljski odbor pozvao je okružnicom obćine, da mu pošalju izkaz potrebitih cesta i puteva po obćini, i to s razloga, jer sa je kadgod u njekih obćinah izkazalo, da se je gradilo ceste, koje nisu bile baš najnuždnije, i u svrhu podjeljenja možebitnih podpora za gradnje cesta iz zemaljske zaklade. Zastupstvo je takav izkaz jeanoglasno odobrilo. Dakako da se svih naznačenih cesta neće odmah graditi; al uz mar i brigu moglo bi se sagraditi sve u desetak godina i prije, dakako sa podporani pokrajine i države. Pri tom potaknula se je misao, da bi kompetentne oblasti promjenile zakon koji hoće da se sve gradi i popravja sa nametli tako, da bi te njeko stvari mogle graditi i popravljati takodjer reparti i rabotami. Odobrilo se je kolaude raznih školskih i cestovnih gradnja, i odlučilo o podporah za njeko obćinske ceste i puteve. Odstupilo se je i zemljišta za gradnje novih kuća. Odlučilo se je preuzeti cestu što ju je izradio Albert Širola iz Rieke „pod Turan“ u Jurčićevoj, od državne ceste do mora kod „staroga porta“ i moliti za napravljnje nove luke, makar i malene, a jako korisne. Nabavilo se je spravu za razkuživanje i već se ju je rabilo u Matuljevoj. Za prošla dva tri mjeseca mora obćina platiti oko 2500 K za bojničke troškove, po nalogu zemaljskoga odbora, a po odnosnom zakonu. Upravno sudieše odbilo je pritužbu Ivana Jugo i drugova u stvarih potrošarine. Pepić Marjoti i Krstić su trubili kako su oni jednini pametni u potrošarinskih stvarih, pak evo kamo su doveli Juga i drugoga. Valja da plate potrošarinske pristojbe obćini kako su jih platili pokrajini. Za popravak crkvice sv. Antona odlučilo je zastupstvo 100 kruna podpore. Imenovalo se je obćinskim tujnikom dosadanjega kancelistu Petra Jurečica. Razpisano mjesto kanceliste popunilo se je tako, da se je imenovalo provizornimi kancelisti dosadašnjeg pisare Ernesta Grosmana i Mira Jurinčica. Sporazumno sa mjestnim školskim viećem stvorilo se je trojku za mjesto ravnatelja muške pučke škole u Kastvu. U konkuženični odbor župe na Voloskom imenovalo se je za Pobrovu Ivana Slavića iz Varljenja.

Pazinski kotar:

Natječajni oglas. Razpisuje se natječaj na mjesto pošlanskog poslovača u Lindaru (III b). Sadašnji paušal za sluge 505 kruna.

Molbe treba podastrieti u roku od 3 sedmice.

Koparski kotar:

Iz Huma. Dozvolite nam gosp. urednici nekoliko prostora u Vašem cijenjenom listu. Neki dopisnik talijanskih listova iz Huma ljuti se tako, da bi čovjek mislio, da će skočiti iz kože i ujedno pita sviat sa nekim bčmbami — od laži — koje su pogibeljive pd onih koje su našu u Trstu kod družilva „Gimnaslika“. Ako mislite da nije to istinitih, uzмите i čitajte gomilo

svake laži „Piccolo“ od dne 14. augusta 1904. broj 8249 i „Popolo istriano“ od dne 20. augusta t. g. broj 304.

Kod obhoda presvjetloga g. biskupa iz Huma prigodom sv. berme dne 13. julija t. g. pjevali su nekoji mladići, zavedeni od dvojice ili trojice, nekakve talijanske demonstrativne pjesme, da time potkažu g. biskupu, da je Hum talijanski. Pjevali su pred crkvom, kad je gospodin biskup malo prije svoga odlazka, obavljao molitve za pokojne, to su pratili biskupa tako pjevajući barem pet minuta daleko. Dakako to taji dopisnik „Piccolov“, pozivljajuć se na cijeli Humski narod te na tuzljinice, koji su bili onog dana u Humu.

Istino je na tom toliko, da to taji samo lažjivi dopisnik „Piccolov“.

Išli dopisnik ljuti se na kotarskoga komisara g. Gassera da je previše kaznio dva mladića, koji su bili tuženi radi ovog pjevanja. Da, preveć je tužnim mladićem, koji su inače pametni, pošto moguće nisu bili toliko krivi oni, nego već oni koji su jih zavedli. Ponašanje pak njihovovo samo na sebi bilo je vrijedno da se, dva puta toliko kazni. Dakle komesar Gasser je barem pravedno postupao.

Taj dopisnik ljuti se na stražmeštra iz Roča; on bi bio htio da dodje stražmeštar i da mladiće jeste pohvali, radi njihovoga nepristojnoga čina. Dakako hitio je lažjivi dopisnik jednu bombu laži i na stražmeštra, očitujuć mu, da je rekao tim mladićem zašto da nisu pjevali hrvatski, dakako o tom nezna ni jedan ništa, ako ne sotonska zlobna fantazija lažljivoga dopisnika. Nadalje plaće dopisnik „Piccolov“, da su uvijek pjevali u Humu talijanski, a od sada da neće smjeti već. Pitamo ga, od kad je taj uvijek? To je počelo od onda, kad je došao orvamo, gori, čini mi se iz Furlanije, učitelj „Legine“ škole, Gorar.

Napokon se ljuti dopisnik na hrvatsku školu, koja se ima ustrojiti u Humu. Znao lažjivi dopisniče, što je govorio Gamalet svojim sunarodnjacima Židovima, koji su kršćane proganjali? Nemojte jih (kršćane) proganjati i ako je njihovo djelo od Boga, jih ne ćeće moć uništiti i ako jih proganjate, ako ni njihovo djelo od Boga, onda te sami propasli. Tako kažemo i mi tebi „Pikolov“ dopisniče! Ako su u Humu i na Humsčini koji govore naš dragi hrvatski materinski jezik, onda škola neće propast i bez da se toliko jadis na tu školu, koju ljudi komad žele da se otvori. Jer sada su počeli svi uvidjati, da čovjek s anakovom školom kako je „Legina“, ne može živiti ni u Humu, a još manje po svietu. U ovoj školi uće djeću samo talijanski (dakako ne razume niš), a koji, zna samo talijanski će slabo proć. U novoj školi će se naša djeca učiti najprije dobro svoj materinski jezik, a poslije i koji drugi.

Iste laži kako u „Piccolu“, bile su i u „Popolo istriano“ samo razlikom da je htio „Popolo“ taj put još već lagat. Dopisnik „Piccolov“ spominja u „Popolo“ da se je dne 7. augusta t. g. blagoslovilo jednu crkvicu kod Brnobitci blizu Huma, te da su tom prigodom pod večer izavali Hrvati time, da su vikali „živio“ i pjevali hrvatske pjesme. To je dakle tom dopisniku izazivat, ako se pjevu u onom jeziku, kojega govore svi na Humsčini.

Napokon napada i g. Ivana Gržinić (Britvića) i ga imenuje „novoga Hrvata“. Neka se ne jadi na njega samoga, jer neka bude stalan, da ni on sam i takovih „novih Hrvata“ će moći svaki dan više nabrajati, pošto Humljani, koji su do sada spavali, počeli su se dobro p. o. budjivat i uvidili su, da oni, koji su jih do sada žalili, da su jim prijatelji samo kad jih rabe, inače jih ne poznaju.

Još tu laž i zlobu dopisnika „Popola istriano“ ću vam spomenuti. G. Ivan Gržinić vraćao se je jednog večera oko 11

ure iz stacije Lupoglava kući. Na sred puta nasao je četiri mladića, koji mu nisu htjeli dati nikakvog odgovora niti na pozdrav „dobar večer“, niti na pitanje koji su. Iza toga išao je on napried te je poslije ča je opazil da idu žvižgajući ovi mladići za njim (misljeć da idu zlom nakomom) iztreblil jedan hitac iz revolvera u zrak. Radi toga ga opisuje dopisnik kako jednu ubojicu. Što mislite, je li bi bio dopisnik „Popola istriano“ tako postupao kako je g. Gržinić? Ne znam je li bi bio bolje ili slabije.

Razne primorske viesti.

Izbor saborskih tajnika i revizora.

U prvaj sjednici istarskoga sabora u Koprju dne 21. pr. mj. bijahu izabrani saborski tajnici i revizori, i to prvih dvojica, drugih šestorica. Obćina pristojnost i parlamentarni običaj bili bi zahtjevali, da se bira između dvojice tajnika i jednoga člana saborske manjine, a među revizore, bar dvojicu od manjine. Ali saborska većina u Istri neće da znade ni za obćinu pristojnost niti za parlamentarne običaje, koji vladaju u čitavom prosvjetljenom svietu. Ona je izabrala dvojicu svojih kao tajnike i sestoricu svojih kao revizore, premda je manjina kandidirala jednog svog člana kao tajnika i dvojicu kao revizorc.

Tajnikom je saborskim dužnost, da protitaju sve podneske, koji stigau na sabor ili predsjedniku. Takovih podnesaka stigne i u hrvatskom i u slovenskom jeziku kao molbe, spomenice, predlozi itd., a da nobi drugo nego li upiti i predlozi saborske manjine. Te podneske moralo bi se pročitati u izvorniku, t. j. hrvatski ili slovenski. Ali tko će pročitati podneske u tom jeziku, kad tajnici ne poznaju taj jezik, ili kad bi ga i poznali, nebi ga htjeli poznati? Predsjednik — kad bi i imao volje dati takve podneske u izvorniku pročitati — što se u sladko-gorkog Rizzi-a neda predpostaviti — našao bi izpriku u tom, da tajnici ne poznaju jezika.

Služba revizora je — ili bi morala biti — da pregledaju sav saborski rad prije nego li dodje u javnost. Taj rad sastoji opet takodjer iz hrvatsko-slovenskih govora, upita, predloga i drugih podnesaka — osim talijanskih. Kako će taj rad — recimo saborske manjine i njezinih izbornika — pregledati revizori, koji ne poznaju ili neće da poznaju drugog zemaljskog jezika i jezika te manjine? Nikako!

Tim izborom — jednim i drugim — pokazala je talijanska saborska većina opet jednom, da joj nije stalo ni do pristojnosti, ni do običaja, ni do pravice, već da kani i nadalje izkorišćivati svoju premoć i svoje nadvlađe nad saborskom manjinom i nad većinom pučanstva pokrajine. Koji bi od nje šta drugo očekivao — ljuto bi se prevario.

Iskreno zasiedanje tršćanske poroto započeti će dne 22. novembra o. g. Predsjednikom imenovan je predsjednik zem. suda g. M. Urbancich, a njegovimi zamjenici podpredsjednik zem. suda g. Nadanlezki i savjetnik g. Pederzoli.

Daklo u 15 1/2 sati! Sreća božja, da čitaju naši zastupnici talijanske listove iz krajevine, iz kojih se naučise, da se u Italiji broji ure ili satove do 24, nipošto kao kod nas do 12. U Italiji nekažu primjerice 1 il 2 sat, po podne, već 13 ili 14 sati, a kad imamo mi 12 sati u noći imadu oni 24 sata.

Il. sjednica istarskoga sabora bila je sazvana u 15 1/2 sati t. j. u 3 1/2 sata po podne.

Za ovakvo računanje neće stalno znati jedan odstotak naših čitatelji, ali je dobro, da se i tomu priuće, osobito oni iz Istre.

Vladajući sustav u Primorju ide za tim, da se naš narod posve potalijanči,

da bude tako već pod tim sustavom dozrijava za majku Italiju. Radi toga je dobro da se naučimo već unaprijed satove brojiti po italijansku.

Predsjedništvo istarskog sabora, kojemu je na čelu još za sada c. k. dr. Rizzi, ide hvalevrijedno dobrim primjerom naprijed. Budimo mu zahvalni — sledimo ga!!

Uredovni jezik pomorske vlade u Trstu. Među c. k. urede u našem Primorju, spada i c. k. vlada u Trstu, o kojoj se najmanje piše i govori, premda bi se imalo dosta razloga proti njoj pisati i govoriti zbog njezinog pristranog postupanja u jezikovnom pogledu. Ovih dana potužio se je na tu oblast punim pravom zadarski „Narodni List“ i mi se njegovoj pritužbi rado pridružujemo zahvaljujući od te oblasti, da dopisuje s hrvatskim strankama, obćinama i pojedincima u njihovom uredovnom ili materinskom jeziku.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Razni prinosi:

Imena darovatelja za ud. Katu Buždon. Po 10 K Ive Buždon; 5 K Nez; 3 K Ante Karahaić, nastanjem u Gradcu; po 2 K Batac, Tone Buždon, Mate Celčić, Jos. Krmpotić, Ante Krizmanić, Jakov Puhali; po 1 K Jos. Vatovec, Fran Malaten, Jure Grubiša, Mate Polić, Mate Buždon, Bratoš, Mate Kopilić, Ivan Klobas, Jos. Stibović, Mate Grbac; 64 para Petar Rahak; 40 para Mate Valetić; 32 para Mate Justo i 20 para Petar Šverko.

Ukupno K 4252, što je sabrao g. Jakov Puhali i odpremio siroti udovici Evala, darovatelj!

Oglas natječaja.

U smislu zaključka obćinskog zastupstva, poprimljenog u sjednici od dne 30. septembra o. g. raspisuje se ovime natječaj za mjesto obćinskog tajnika u Dubašnici.

Godišnja je plaća 1100 K (tisne sto), koju će tajnik primati u mjesečnim postecipatnim obrocima. Od molitelja traži se sposobnost za vršenje službe obćinskog tajnika, dopuno poznavanje hrvatskog kao uredovnog jezika, a po mogućnosti poznavanje i talijanskog.

Natjecatelji neka svoje molbe podnesu podpisanomu glavarstvu najkasnije do 20. o. mj.

Obćinsko glavarstvo
Dubašnica, 2. oktobra 1904.

Načelnik:
P. Bogović.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

✠

Raztuženim srcem javljamo svoj rodbini, prijateljima i znancom da nam je naš nezaboravni otac gospodin

Josip Roce

nakon duge i teške bolesti danas u jutro u 6 sati u 86. godini života svoga blago u gospodinu usnuo okriepljen svetim sakramentima.

Sproved pokojnika bio je 29. rujna t. g. u 11 i pol sati prije podne.

Sv. Ivanac, 28. rujna 1904.

Tugujuća obitelj.

Pčelno - voštene sveće

po kilogramu K 4-90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne sveće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, i obćenim cviećem itd.	kg. po K 8-—	Voštene ovitke, bijeli i bojadisani . . .	kg. po K 4-90
Ukrasne s odličnijim cviećem i tamjan lugrima, najlijepji	2-40	Isti okrašeni s cviećem i zlatom	8-—
grana	1-20	Sveće za božićno drvo u 6 bojah . . .	3-—
Sveće za pogrebe po vrlo niskoj cijeni	2-—	Voštene sveće tarče. I. austr. sastav . .	4-40
Gersheimovi stonji (stihji) i stakla za vjeđnu loč. — Isto tako sveće pilomac (stolaj) i navadni, uz vrlo niske cijene.		Sveće i tarče. II. talijanski sastav . .	3-—
		Vošeno platno za oltare, metar	2-90
		Za pravi, čisti vosak jamčim sa 3000 kruna.	

Preporučam se prečastnom srećenstvu, p. n. obćinstvu najpoznatije,
J. KOPAČ, vošćaralca u Gorici.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
STOLARSKÉ ZADRUGE
(prije Antun Gerulgoj)
TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izrađuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastojstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani častli se ovime javili gg. poduzetnikom gradnje i slavnom obćinstvu, da ima na raspolaganje svakovrstnog: sa-liza, ekalina, bunkina, kapnica (grandniji) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bijelčastog mramor-kamena uz slijedeće cijene:

- I. Saliz u debljini od 8—12 cm učinjen sa češnjem za postavu na mjesto. po m² K 5.—.
- II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4-40.
- III. Kapnice (grandniji) za krovove po metru K 1.—.
- VI. Skalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Poblize informacije koli pismene toli ustmene daje podpisan sam.

Lindar. selo Lovrinčić.

Antun Lovrinčić pok. Josipa

Antun Klement

krojački majstor.

Fore — Pula — Fore

Ovih dana prispjelo je raznog sukna za jesenska i zimska muška odijela.

Preporuča se najuljudnije p. n. obćinstvu za cijenjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom radnicom

APATOVAČKA KISELICA

zaravna alkalicko-muriatna-litijska kiselica, vrlo bogata ugljénom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselice s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti bumerolcima (zlatnoj žili), kod boil bubrega, mjehura, kamena, šćernu bolesti, zraatih i natekilih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrsno i nenadokaljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirane ju prof. dr. E. Ludwigi, c. kr. dvor-ki savjetnik i prof. dr. S. Bošnjakovi.

Nagrađjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB, ilica broj 17.

Dohva se u svim liekarnama, trgovinama mirođija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrudnih diekova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2 % kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako, se nije kod ulozjenja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadržnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julyja i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Glilija br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju poblize informacije.

Ravnateljstvo.